

KUKLÍK, Jan. *Příběh československé ústavy II. Praha: Karolínium, 2022*

Autorom diela je profesor Jan Kuklík, ktorý pôsobí ako vedúci katedry právnych dejín na právnickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Druhá časť diela *Příběhu Československé ústavy* nadväzuje na prvú časť, ktorá opisovala proces tvorby ústavnej listiny a to najmä analýzou historických prameňov ako sú napríklad stenoprotokoly a tisk Národného zhromaždenia. Pôvodný autorov zámer bol spísať stručné dejiny československej ústavnej listiny v dvoch dieloch, čo sa autorovi nepodarilo a ako sám uvádza, musel rozdeliť materiál na tri diely.

Zatiaľ čo prvý diel rozoberá tvorbu ústavnej listiny, z ktorého je možné získať ucelené informácie o úvahách autorov ústavy (napríklad na tému imperatívneho mandátu a odvolávania poslancov volebným súdom), druhý diel rozoberá ústavnú listinu z iného, viac praktického hľadiska, a to jej realizáciu počas prvej republiky (autor pôvodne uvažoval predĺžiť sledované obdobie do roku 1948). Vnútoraná štruktúra diela spravidla predstavuje náležitú časť a tu je potrebné vyzdvihnúť autora, ktorý sa rozhodol dielo rozdeliť podľa hláv ústavnej listiny. Prvá kapitola začína úvodom k prvému problému, ktorý sa týkal formy prijatej ústavnej listiny (verzia podpísaná Masarykom mala v sebe poznámky písané perom) autor cez tento, ľudovo povedané „malicherný“ problém prešiel na konanie prvých volieb.

Z tejto časti je jasný autorov zámer kriticky hodnotiť danú ústavnú listinu a jej vplyv na právny priestor. Autor tu opisuje aj existenciu volebnej povinnosti, pri porušení ktorej bola následkom pokuta, (čo je na škodu, že autor neuviedol počty pokút a ich rozmedzia, ktoré boli udelené, avšak len všeobecne konštatoval, že väčšina pokút bola na najnižšej hranici). Autor procesne opísal v tejto časti aj tvorbu snemovne a jednotlivých funkcií v rámci nej, čím dodržiava metódu opisu problematiky z hľadiska obsahového členenia ústavnej listiny (v danej časti sa jedná aj o politicko-spoločenské fakty). Z historiografického hľadiska autor pracuje s originálnymi prameňmi ako sú spomínané stenoprotokoly, zároveň využíva aj písanú tlač, ako sú napríklad Lidové noviny, či známu literatúru z tohto obdobia z počiatkov prvej československej republiky – Budovaní státu od Peroutka. Celú prvú kapitolu možno označiť ako opis udalostí, ktoré nasledovali po prijatí ústavnej listiny (jedná sa o udalosti výlučne z roku 1920). Zaujímavá je druhá kapitola, kde sa autor venuje postaveniu Slovenska a Podkarpatskej Rusi. V slovenskej časti opisuje kriticky požiadavky predstaviteľov slovenských politických kruhov, najmä návrhy autonomistov. Čo je možno na škodu, že autor skoro výlučne pracoval s dielom Jana Rýchlika *Česi a Slováci ve 20. století*, pričom pre lepšie znázornenie situácie by vyhovovalo použiť aj iné zdroje (na druhú stranu, autor citoval aj z ľudáckeho periodika *Slovák*). V nasledujúcich kapitolách, kde autor opisoval zákonodarnú a výkonnú moc autor pokračoval svojou stanovenou metódou, a to je analýza praktických aspektov prijatej ústavnej listiny (a jej nedostatkov), autor sa kriticky venoval zmocňovaciemu zákonodarstvu ale aj špeciálnym predpisom na ochranu osobnosti prezidenta Masaryka. Podľa recenzenta zaujímavou časťou diela je kapitola venujúca sa menšinám, táto kapitola v stručnosti opisuje zmeny právnej úprave postavenia menšín, napríklad aj z menej známej oblasti ako je menšinové školstvo (ktorá je v literatúre opomínaná), kladom je aj uvedenie štatistických dát z tohto obdobia. Na záver tejto kapitoly sa autor venoval aj problematickým vzťahom s nemeckou menšinou, čo trochu môžeme vnímať aj kriticky je menej prejaveneho záujmu na postavenie maďarskej a rusínskej menšiny. Kapitola o menšinách vyústi do epilógu (nakolko práve menšinová otázka bola najproblematickejšia v tomto období republiky), ktorý v krátkosti opisuje udalosti súvisiace s

krízovými vzťahmi s predstaviteľmi nemeckej menšiny, ktoré vyústili do Mníchovskej dohody. A ako autor na záver uvádza, právne aspekty tejto dohody a situáciu, ktorá nasledovala po jej schválení, budú opísané v poslednej časti „trilógie“ Príbehu československej ústavy.

Vo všeobecnosti toto rozsiahle dielo poskytuje stručné informácie týkajúci sa právnych aspektov ústavnej listiny po zánik prvej republiky. Autor v tejto časti diela využíva rôzne praktické aspekty, ktorými poukazuje na spomínané nedostatky v právnej úprave (nie len Ústavnej listiny). V čom je ešte dielo významnejšie je, že nám poskytuje aj dobový obraz o odbornej činnosti právnych velikánov akým bol profesor František Weyr.

Mgr. Marián Ruňanin
Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra teórie práva a filozofie práva
marian.runanin@flaw.uniba.sk